

JUDr. Pavel Blažek, Ph.D.
MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

Praha 12. června 2023
č. j. MSP-473/2022-ODKA-SPZ/4
Počet listů: 3
Přílohy: 4

Nejvyšší soud
Burešova 20
657 37 Brno

Obv. Ing. P. P. - stížnost pro porušení zákona

Přílohy:

- rehabilitační spis bývalého Vojenského obvodového soudu Brno sp. zn. 4 Rtv 87/91,
- podnět JUDr. L. M. ze dne 2. 6. 2022 k podání stížnosti pro porušení zákona ve prospěch Ing. P. P.,
- přípis Vojenského ústředního archivu Olomouc ze dne 15. 8. 2022,
- archivní materiál poskytnutý Vojenským ústředním archivem Praha dne 26. 8. 2022.

Podle § 266 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), podávám ve prospěch obviněného Ing. P. P.,

stížnost pro porušení zákona

proti pravomocnému usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 11. 1991, sp. zn. 4 Rtv 87/91.

Postup před vydáním napadeného rozhodnutí

- 1 Obviněný Ing. P. P. byl rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 2. 1975 sp. zn. 3 T 7/75, který nabyt právní moci 19. 2. 1975, uznán vinným trestným činem vyhýbání se výkonu vojenské služby podle § 280 odst. 1 trestního zákona č. 140/1961 Sb.
- 2 Za uvedený trestný čin byl obviněnému Ing. P. P. podle trestní sazby § 280 odst. 1 trestního zákona č. 140/61 Sb., uložen nepodmíněný trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců a pro výkon trestu byl zařazen do první nápravně výchovné skupiny. Uvedeného trestného činu vyhýbání se

výkonu vojenské služby podle § 280 odst. 1 tr. zákona č. 140/1961 Sb. se měl obviněný Ing. P. P. dopustit tím způsobem že:

„dne 12. 10., 19. 10. a 30. 11. 1974 u svého útvaru V.Ú. odmítal splnit rozkazy por. T., velitele útvaru a dalších funkcionářů, kterými mu byly uloženy různé úkoly a práce a odmítal i nadále v sobotu pracovat s tím, že mu to nedovoluje jeho náboženské přesvědčení, neboť je vyznavačem církve „Adventistů 7. dne“

- 3 Citovaný rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu Brno byl odůvodněn velmi podrobně popisem skutkového stavu, ale zejména čl. 32 Ústavy zákon č. 100/1960 Sb., kde bylo uvedeno, že ačkoliv citovaným článkem Ústavy je zaručena každému občanu svoboda vyznání, náboženská víra nebo přesvědčení, tak i toto zaručení náboženského vyznání neospravedlňuje občana, aby odpíral plnit nejčestnější občanskou povinnost, uloženou mu zákonem (odkaz na čl. 37 Ústavy zr. 1960).
- 4 Dále při uložení výměry trestu odnětí svobody bylo přihlíženo k občanské zachovalosti obviněného a dosavadní soudní beztrestnosti, přičemž jak konstatováno, přitěžující okolnosti v dané trestní věci zjištěny nebyly.
- 5 Citovaný rozsudek nabyl právní moci dne 19. 2. 1975.
- 6 Jak dále vyplývá z dochované archivní dokumentace, výkon trestu bývalého Vojenského obvodového soudu Brno byl nařízen dne 4. 3. 1975 pod sp. zn. 3 T 7/75, při započtení délky vyšetřovací vazby od 19. 12. 1974 do 18. 2. 1975, přičemž z výkonu trestu byl obviněný Ing. P. P. propuštěn na svobodu dne 19. 12. 1975 z Nápravně výchovného ústavu Ž..
- 7 Dále se zachovala archivní dokumentace v podobě stejnopisu usnesení Okresního soudu v Liptovském Mikuláši ze dne 9. 4. 1980, sp. zn. Nt 2/80. Dle usnesení Okresního soudu v Liptovském Mikuláši ze dne 9. 4. 1980, sp. zn. Nt 2/80 rozhodl okresní soud dle § 69 odst. 1 písm. c) trestního zákona č. 140/1961 Sb. tak, že bylo odsouzení obviněného Ing. P. P. rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 2. 1975, sp. zn. 3 T 7/75, zhlazeno.
- 8 Dne 6. 6. 1991 podal obviněný Ing. P. P. bývalému Vojenskému obvodovému soudu Brno podnět k rehabilitaci z odsuzujícího rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 2. 1975, sp. zn. 3 T 7/75, dle zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb.

Napadené rozhodnutí

- 9 Usnesením bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 11. 1991, sp. zn. 4 Rtv 87/91 byl rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 2. 1975, sp. zn. 3 T 7/75, dle § 14 odst. 1 písm. f) zákona č. 119/1990 Sb. zrušen ve výroku o trestu a podle § 14 odst. 3 téhož zákona byla zrušena všechna další rozhodnutí na zrušenou část obsahově navazující, pokud vzhledem ke změnám, k nimž došlo zrušením, pozbyla podkladu.
- 10 Citované usnesení bylo stručně odůvodněno stanoviskem, že bývalý Vojenský obvodový soud Brno provedl v posuzované věci dokazování v potřebném rozsahu, přičemž nepochybil, když uznal Ing. P. P. vinným v souladu s tehdy platným trestním zákonem.

Postup po vydání napadeného rozhodnutí

- 11 Rozsudkem bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 12. 12. 1991 sp. zn. 4 Rtv 87/91 rozhodl bývalý Vojenský obvodový soud Brno tak, že při nezměněném výroku o vině rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 2. 1975, sp. zn. 3 T 7/75, podle § 24 odst. 1 písm. a) tr. zákona č. 140/1961 Sb. upustil od potrestání.
- 12 V odůvodnění citovaného rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 12. 12. 1991, sp. zn. 4 Rtv 87/91 bylo konstatováno, že v dané trestní věci podal obviněný Ing. P. P. ve smyslu § 4 písm. e) zákona č. 119/90 Sb. žádost o soudní rehabilitaci, na základě které byl původní odsuzující rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 2. 1975, sp. zn. 3 T 7/75, podle § 14 odst. 1 písm. f) zákona č. 119/90 Sb. zrušen ve výroku o trestu, včetně všech dalších rozhodnutí na zrušenou část obsahově navazujících a v novém hlavním líčení bývalý Vojenský obvodový soud Brno vycházel ze stanoviska, že při ukládání trestů za trestné činy proti povinnosti konat vojenskou službu, je třeba vycházet ze stejných zásad pro jejich ukládání jako u ostatních trestných činů, bez toho, že by byla jednostranně zdůrazňována vysoká společenská nebezpečnost a z ní plynoucí generální prevence ve smyslu § 23 odst. 1 a § 31 odst. 1 tr. zákona č. 140/61 Sb.
- 13 Při uvedeném stanovisku, ze kterého bývalý Vojenský obvodový soud Brno vycházel, dospěl takto k závěru, že obviněný Ing. P. P. v době odsouzení neměl možnost vykonat vojenskou základní službu bez toho, že by mu v tomto výkonu vojenské služby bránilo náboženské přesvědčení, neboť mu nebyla dána možnost volby mezi vojenskou a civilní službou, jelikož tato možnost v době jeho odsouzení neexistovala.
- 14 Proto shledal uložený trest odnětí svobody v délce 12 měsíců nepodmíněně jako trest nepřiměřeně přísný a dle § 24 odst. 1 písm. a) trestního zákona č. 140/1961 Sb. upustil od potrestání Ing. P. P.
- 15 Citovaný rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 12. 12. 1991 sp. zn. 4 Rtv 87/91 nabyl právní moci dne 7. 1. 1992.

Právní posouzení

Relevantní právní úprava

- 16 Podle čl. 32 odst. 1 Ústavy Československé socialistické republiky (ústavní zákon č. 100/1960 Sb., ve znění účinném do 29. 11. 1989) je svoboda vyznání zaručena. Každý může vyznávat jakoukoli náboženskou víru, nebo být bez vyznání, i provádět náboženské úkony, pokud to není v rozporu se zákonem.
- 17 Podle čl. 32 odst. 2 Ústavy Československé socialistické republiky náboženská víra nebo přesvědčení nemůže být důvodem k tomu, aby někdo odpíral plnit občanskou povinnost, která je mu uložena zákonem.
- 18 Podle čl. 37 odst. 1 Ústavy Československé socialistické republiky vrcholnou povinností a věcí cti každého občana je obrana vlasti a jejího socialistického zřízení.
- 19 Podle čl. 37 odst. 2 Ústavy Československé socialistické republiky jsou občané povinni vykonávat službu v ozbrojených silách podle zákona.

- 20 Podle § 2 odst. 1 trestního řádu nikdo nemůže být stíhán jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví tento zákon.
- 21 Podle § 280 odst. 1 trestního zákona č. 140/1961 Sb., se trestného činu vyhýbání se výkonu vojenské služby dopustí ten, kdo v úmyslu vyhnout se vojenské službě odepřel konat vojenskou službu.
- 22 Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, je účelem tohoto zákona zrušit soudní rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská, politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob takto protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonnosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.
- 23 Podle § 1 odst. 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, činy, které směřovaly k uplatnění práv svobod občanů, zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v zavazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.

Posouzení předmětné věci

- 24 V dané věci je nutno vycházet z účelu zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, jehož vydáním sledovali zákonodárci především odstranění největších křivd, které se staly v justičním rozhodování tak, jak tomu bylo v posuzovaném případě, kdy obviněný Ing. P. P. byl odsouzen pro své náboženské přesvědčení.
- 25 V době rozhodování bývalého Vojenského obvodového soudu Brno tak nebylo zohledněno, že obviněný svým jednáním uplatnil právo na svobodu vyznání, zaručené mu Ústavou z roku 1960. Ústava z roku 1960 sice svobodu vyznání formálně zaručovala, stejně jako náboženskou víru, avšak náboženskou víru nebo přesvědčení zakazovala, resp. omezovala tak, že náboženská víra či přesvědčení nemohou být důvodem k odírání občanské povinnosti, uložené zákonem, kdy za občanskou povinnost určovala ochranu vlasti a jejího socialistického zřízení. Navíc občanům ukládala povinnost vykonávat službu v ozbrojených silách podle zákona, konkrétně podle branného zákona č. 92/1949 Sb., ve znění zákona 19/1958 Sb., a dle Vyhlášky ministra obrany č. 20/1958 Sb., publikované pod vládním nařízením č. 21/1958 Sb., prováděcího předpisu k brannému zákonu, jako normy nižší právní síly.
- 26 Neplnění a porušování povinností stanovené branným zákonem bylo postihováno jako trestné činy proti brannosti dle Hlavy 11 trestního zákona č. 140/1961 Sb., platné do 1. 12. 1990.
- 27 Právo na svobodu svědomí přitom nelze zaměňovat se svobodou víry ani se svobodou náboženskou, zejména když motiv jednání pod imperativem svědomí je v případě odmítání vojenské služby nutno považovat za určující (nález Ústavního soudu ze dne 26. 3. 2003 sp. zn. Pl ÚS 42/02). Obviněný Ing. P. P. neměl tedy možnost získat individuální povinnosti, ani vykonávat alternativní službu bez zbraně, jelikož individuální úleva ani služba beze zbraně dle

branného zákona neexistovala. Neměl dále ani možnost vykonávat náhradní vojenskou službu dle § 29 branného zákona č. 92/1949 Sb., ve znění zákona č. 19/58 Sb., neboť výkon náhradní služby se ze zákona na osobu mladší třiceti let vůbec nevztahoval. Stejně tak nemohl dostat další zákonné podmínce výkonu náhradní služby, která se dle citovaného branného zákona vztahovala k osobám, jež dovršily třiceti let svého věku a bez vlastní viny nemohly nastoupit základní vojenskou službu. Rozhodování o povolení výkonu náhradní vojenské služby bylo dle § 30 odst. 3 branného zákona výlučně svěřeno do kompetence vojenské krajské odvodní komise a proti jejímu rozhodnutí nebylo opravného prostředku. Jak výše uvedeno, obviněný Ing. P. P. nemohl dostat svým zákonným povinností, aniž by se dostal do rozporu se svým vlastním svědomím. Jeho jednání, jak je popsáno v napadeném rozsudku, není a nemohlo být trestným činem pro absenci zákonného znaku protiprávnosti.

- 28 Navíc nebylo přihlíženo k uplatnění práv a svobod občanů vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, jež byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodnímu právu odporovalo také jejich trestní stíhání a trestání.
- 29 Předmětné jednání tak, jak je popsáno v rozsudku bývalého Vojenského obvodového soudu Brno, z tohoto důvodu není a nebylo trestným činem pro absenci jeho imanentního znaku – protiprávnosti. Bývalý Vojenský obvodový soud v Brně tak Ing. P. P. uznal vinným nedůvodně.
- 30 Soud pak v rámci rehabilitačního řízení porušení zákona nenapravit, když v rozporu se smyslem a účelem zákona o soudní rehabilitaci rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 2. 1975 sp. zn. 3 T 7/75, zrušil pouze ve výroku o trestu a ponechal v platnosti výrok o vině.
- 31 Pro případ, že by Nejvyšší soud dospěl k závěru, že jsou splněny podmínky pro rozhodnutí o této stížnosti pro porušení zákona v neveřejném zasedání, s takovým postupem souhlasím.

Návrh

- 32 S ohledem na výše uvedené si dovoluji Nejvyššímu soudu navrhnout, aby:

1) Podle § 268 odst. 2 trestního řádu vyslovil, že usnesením bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 11. 1991, sp. zn. 4 Rtv 87/91, byl v neprospěch obviněného Ing. P. P. porušen zákon v ustanovení v ustanoveních § 1 odst. 1, odst. 2 a § 14 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., ve vztahu k ustanovení § 280 odst. 1 trestního zákona č. 140/1961 Sb.;

2) podle § 269 odst. 2 trestního řádu usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 4. 11. 1991, sp. zn. 4 Rtv 87/9, zrušil a dále zrušil i všechna rozhodnutí na tento rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, zejména rozsudek bývalého Vojenského obvodového soudu Brno ze dne 12. 12. 1991, sp. zn. 4 Rtv 87/91;

3) dále postupoval podle § 271 odst. 1 trestního řádu a podle § 226 písm. b) trestního řádu zprostil obviněného Ing. P. P. obžaloby pro předmětný skutek.

Na vědomí:

- Nejvyšší státní zastupitelství
- Krajské státní zastupitelství v Brně, ke sp. zn. 1 KZZ 13/2022-26
- V kopii:
    JUDr. L. M., advokát